

2018-03-27

Till
Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Socialnämnden

För kännedom
Kommunfullmäktige

Uppföljning intern kontroll

Kungsörs kommuns revisorer följt upp de granskningar som genomförts 2013-2016 avseende kommunens arbete med hur den interna kontrollen bedrivs.

Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

Vid tidigare granskningar har vi kunnat konstatera att det finns ett antal brister kopplade till kommunens system för intern kontroll. Det handlade främst om att kommunstyrelsen och nämnderna inte följde reglementet för intern kontroll exempelvis avseende rapportering. Kommunstyrelsen hade inte heller, i enlighet med reglementet, utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll.

Inom ramen för lekmanrevisionen granskar lekmanrevisorn om arbetsformer, processer och rutiner finns som säkerställer en god styrning samt hur den interna kontrollen fungerar i praktiken i bolagen.

Vid en uppföljande granskning som genomfördes under 2015 kunde konstateras att flertalet av de synpunkter som tidigare lämnats fortfarande kvarstod vilket ligger till grund för revisorernas beslut att återigen genomföra en uppföljande granskning.

Vår granskning avseende kommunens arbete med hur den interna kontrollen bedrivs visar att det skett viktiga åtgärder för att stärka kommunens internkontrollarbete.

Vi kan t.ex. konstatera att kommunstyrelsen har fastställt tillämpningsanvisningar som tydliggör hur arbetet med planering och upprättande av internkontrollplan ska genomföras samt hur uppföljningen ska gå till.

Dock kan vi konstatera att det fortfarande finns brister.

Vi rekommenderar att:

- Kommunstyrelsens ledamöter ges större delaktighet i risk- och väsentlighetsanalysen.
- Barn- och utbildningsnämnden lyfter ur uppföljningen av den interna kontrollen från bokslutsärendet till ett eget ärende för att göra det tydligare att den interna kontrollen följs upp.
- Kommunstyrelsen, i enlighet med reglementet för intern kontroll, årligen ska utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och göra en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under föregående år.

Kommunrevisionen emotser svar senast 2018-06-01 å vilka åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående synpunkter och vad som för övrigt redovisas i rapporten.

För kommunrevisionen i Kungsörs kommun 2018-03-27

Håkan Sundström
revisionsordförande

Uppföljning av intern kontroll

Revisionsrapport
Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-03-14

Antal sidor 10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfråga	2
2.2	Avgränsningar	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Ansvarig nämnd	3
2.5	Projektorganisation/granskningsansvarig	3
2.6	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Reglemente och tillämpningsanvisningar för intern kontroll	4
3.2	Genomförandet av riskanalyser inför upprättande av internkontrollplaner	4
3.3	Uppföljning och rapportering av den interna kontrollen 2017	6
3.4	Rapportering av intern kontroll från bolagen	7
3.5	Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll och gjort en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under 2017?	7
4	Slutsats och rekommendationer	7

1 Sammanfattning

Vår granskning avseende kommunens arbete med hur den interna kontrollen bedrivs visar att det skett viktiga åtgärder för att stärka kommunens internkontrollarbete.

Vi kan t.ex. konstatera att kommunstyrelsen har fastställt tillämpningsanvisningar som tydliggör hur arbetet med planering och upprättande av internkontrollplan ska genomföras samt hur uppföljningen ska gå till.

Dock kan vi konstatera att det fortfarande finns brister.

Vi rekommenderar att:

- Kommunstyrelsens ledamöter ges större delaktighet i risk- och väsentlighetsanalysen.
- Barn- och utbildningsnämnden lyfter ur uppföljningen av den interna kontrollen från bokslutsärendet till ett eget ärende för att göra det tydligare att den interna kontrollen följs upp.
- Kommunstyrelsen, i enlighet med reglementet för intern kontroll, årligen ska utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och göra en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under föregående år.

2 Inledning/bakgrund

Vi har på uppdrag av Kungsörs kommuns revisorer följt upp de granskningar som genomförts 2013-2016 avseende kommunens arbete med hur den interna kontrollen bedrivs. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

Vid tidigare granskningar har vi kunnat konstatera att det finns ett antal brister kopplade till kommunens system för intern kontroll. Det handlade främst om att kommunstyrelsen och nämnderna inte följde reglementet för intern kontroll exempelvis avseende rapportering. Kommunstyrelsens hade inte heller, i enlighet med reglementet, utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll.

Inom ramen för lekmannarevisionen granskar lekmannarevisorn om arbetsformer, processer och rutiner finns som säkerställer en god styrning samt hur den interna kontrollen fungerar i praktiken i bolaget.

Vid en uppföljande granskning som genomfördes under 2015 kunde konstateras att flertalet av de synpunkter som tidigare lämnats fortfarande kvarstod vilket ligger till grund för revisorernas beslut att återigen genomföra en uppföljande granskning.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet har varit att följa upp vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de synpunkter som framfördes vid 2016 års granskning.

Vi har därför följt upp:

- Om kommunstyrelsen har formaliserat anvisningar för den interna kontrollen att gälla för nämnder och styrelser.

2018-03-14

- Om internkontrollplaner beslutats och följts upp i enlighet med anvisningarna.
- Om val av kontrollområden i kommunstyrelsen och nämnderna gjorts utifrån en risk- och väsentlighetanalys
- Vilken rapportering som kommunstyrelsen har begärt från bolagen gällande den interna kontrollen? Om samtliga kommunstyrelseledamöter får tillräcklig information om den interna kontrollen i de kommunala bolagen?
- Om resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen 2017 rapporterats i enlighet med reglementet.
- Om kommunstyrelsen har utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll och gjort en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under 2017.

2.2 Avgränsningar

Uppföljningen omfattar kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt kommunstyrelsens uppsikt och samordningsansvar avseende nämnderna och de helägda kommunala bolagen.

2.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 6:6, 6:1
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.4 Ansvarig nämnd

Uppföljningen avser kommunstyrelsen, socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden.

2.5 Projektorganisation/granskningsansvarig

Uppföljningen kommer att utföras av Karin Helin Lindkvist, certifierad kommunal revisor.

2.6 Metod

Uppföljningen har genomförts genom:

- att granska kommunstyrelsens, nämndernas internkontrollplaner för 2017
- att granska kommunstyrelsens, nämndernas protokoll avseende rapportering av intern kontroll 2017.
- avstämning med kommundirektör, barn- och utbildningschef samt socialchef.
- rapporten är faktagranskad av kommundirektör, barn- och utbildningschef samt socialchef.

2018-03-14

3 Resultat av granskningen

Resultatet presenteras genom att varje revisionsfråga utgör ett eget stycke.

3.1 Reglemente och tillämpningsanvisningar för intern kontroll

Reglemente för intern kontroll antogs av kommunfullmäktige 2015-03-09, § 23. Under punkten 3.1 i reglementet framgår att en "viktig uppgift för kommunstyrelsen är att ta initiativ till, utveckla och formulera kommunövergripande anvisningar kring intern kontroll". Av punkten 6 i samma reglemente framgår att "kommunstyrelsen har rätt att utfärda närmare föreskrifter och anvisningar för det interna kontrollarbetet".

Under 2016 införde kommunstyrelsen en ny modell för sitt arbete med den interna kontrollen. I granskningen av den interna kontrollen 2016 framkom att det var oklart om den modell som kommunstyrelsen valt för sin interna kontroll även gäller för övriga nämnder och i så fall är att betrakta som tillämpningsanvisningar till internkontrollreglementet. I granskningen rekommenderades kommunstyrelsen att fastställa anvisningar rörande den interna kontrollen och säkerställer att nämnderna föreskrivs att arbeta enligt anvisningarna.

Kommunstyrelsen antog 2017-05-22, § 105, Tillämpningsanvisning till Reglemente för intern kontroll. Tillämpningsanvisningen ger anvisningar rörande riskanalys, upprättande av internkontrollplan och rapportering av resultat.

Kommentarer:

Efter granskningen 2016 rekommenderades kommunstyrelsen att fastställa anvisningarna rörande den interna kontrollen. Vi kan konstatera, och ser positivt på, att kommunstyrelsen har fastställt tillämpningsanvisningar som tydliggör hur arbetet med planering och upprättande av internkontrollplan ska genomföras samt hur uppföljningen ska gå till.

3.2 Genomförandet av riskanalyser inför upprättande av internkontrollplaner

Enligt kommunstyrelsens protokoll 2017-02-15, § 32, har kommunstyrelsens förvaltning genomfört en riskanalys inför upprättandet av internkontrollplanen 2017. Kommunstyrelsen har tagit del av bruttorisklistan, 41 kontrollområden har riskbedömts. Utifrån riskanalysen har ett förslag till internkontrollplan tagits fram av förvaltningen, områden med ett riskvärde på 10 eller högre har tagits med. Internkontrollplanen innehåller 11 kontrollområden.

Kommunstyrelsen har antagit den föreslagna internkontrollplanen enligt protokoll, 2017-02-15, § 32.

Enligt barn- och utbildningsnämndens protokoll 2017-02-15, § 12, har barn- och utbildningsförvaltningen genomfört en riskanalys i samarbete med barn- och utbildningsnämndens presidium inför upprättandet av internkontrollplanen 2017. Nämnden har tagit del av bruttorisklistan, 30 kontrollområden har riskbedömts. Utifrån riskanalysen har ett förslag till internkontrollplan tagits fram av förvaltningen, områden med ett riskvärde på 12 har tagits med. Internkontrollplanen innehåller 7 kontrollområden.

2018-03-14

Barn- och utbildningsnämnden har antagit den föreslagna internkontrollplanen enligt protokoll, 2017-02-15, § 12. Protokollsutdrag har lämnats till kommunstyrelsen för kännedom i enlighet med tillämpningsanvisningarna.

Enligt socialnämndens protokoll 2017-04-25, § 68, har socialförvaltningen tagit fram en bruttolista med förslag till kontrollområden att ingå i internkontrollplanen 2017. Listan har behandlats av socialnämndsberedningen. En riskanalys har genomförts av kontrollområden och alla som fått ett riskvärde på 10 eller högre har tagit med i internkontrollplanen. Det framgår inte av protokollet vilka som deltagit i riskanalysen eller vilka kontrollområden som ingått i riskbruttolistan. Internkontrollplanen innehåller 13 kontrollområden.

Socialnämnden har antagit den föreslagna internkontrollplanen enligt protokoll 2017-04-25, § 68. Protokollsutdrag har lämnats till kommunstyrelsen för kännedom i enlighet med tillämpningsanvisningarna.

Upprättandet av internkontrollplanerna har skett i enlighet med reglementet och tillämpningsanvisningarna med undantag för barn- och utbildningsnämnden. Enligt tillämpningsanvisningar ska alla kontrollområden med ett riskvärde på 10 eller högre ingå i internkontrollplanen, i barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan ingår kontrollområden med riskvärde 12. I barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan saknas även information om metod för hur kontrollerna ska ske. Barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan antogs dock ca 3 månader innan kommunstyrelsens tillämpningsanvisningar antogs.

Inom kommunstyrelseförvaltningen gör respektive arbetsgrupper sin riskanalys och de som kommer över 10 tas med i internkontrollplanen. Verksamheterna gör också en utvärdering av hur internkontrollarbetet fungerat under året. När riskanalysen redovisas för kommunstyrelsen kan ledamöterna ha synpunkter på om det är kontrollpunkter som de vill lägga till eller dra ifrån.

Socialchefen menar att processen för internkontrollarbetet är tydlig. Förvaltningen tar fram en bruttolista på riskområden. Några av dessa områden är stjärnmärkta vilket innebär att det är gemensamma kontroller som är beslutade av kommunstyrelsen att samtliga nämnder ska ha med i internkontrollplanen. Bruttolistan behandlas först i presidiebredningen där politikerna har möjlighet att påverka innehållet i listan. Efter det behandlas listan med riskområden i nämnden. I samband med riskbedömning av 2018 års internkontrollplan gavs nämndens ledamöter möjlighet att maila in förslag på ytterligare riskområden.

I internkontrollplanen för 2018 finns riskområden med ett lågt riskvärde då det är kontrollpunkter som beslutats av kommunstyrelsen. I internkontrollplan 2018 finns också kontrollpunkter som är svårt att hitta en bra uppföljningsmetod men där politikerna bedömt att det är av så stor betydelse att man ändå vill att det ska vara med.

Barn- och utbildningschefen framför att processen för internkontrollarbetet är ett bra system som fungerar. Riskanalysprocessen för internkontrollplan 2018 har skett på samma sätt som föregående år. Det är nämndens presidie som genomför riskanalysen och denna redovisas sedan för nämnden som har möjlighet att lämna synpunkter.

Förutom det kontroller som görs inom ramen för internkontrollen sker ett antal ytterligare kontroller i verksamheten.

Kommentarer:

Val av kontrollområden för kommunstyrelsens, socialnämnden och barn- och utbildningsnämndens räkning utgår från en risk- och västenlighetanalys som även finns dokumenterad. Vi bedömer att val av kontrollområden gjorts på ett ändamålsenligt sätt utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys. Vår uppfattning är dock att de förtroendevalda i kommunstyrelsen ska medverka i högre grad risk- och väsentlighetsanalysen, eftersom ett sådant arbetssätt medför fler perspektiv.

Vi kan konstatera att socialnämnden har utgått från en risk- och väsentlighetsanalys vid val av kontrollområden vilket är en förbättring från föregående år.

Vi kan vidare konstatera att barn- och utbildningsnämnden inte valt ut kontrollområden på samma kriterier som kommunstyrelsen och socialnämnden. Enligt tillämpningsanvisningarna ska områden med en riskbedömning på 10 eller högre tas med i internkontrollplanen. Barn- och utbildningsnämndens interkontrollplan inkluderar kontrollområden som fått en riskbedömning på 12. Vi kan dock konstatera att barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan antogs innan kommunstyrelsen fastställt tillämpningsanvisningarna.

3.3 Uppföljning och rapportering av den interna kontrollen 2017

I kommunens reglemente för intern kontroll står:

”Nämnden/bolagen ska löpande eller senast i samband med årsredovisningens upprättande, rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen inom nämnden till kommunstyrelsen. Rapportering ska ske samtidigt till kommunens revisorer.”

Kommunstyrelsen uppföljning av den interna kontrollen, 2018-02-26 § 41, visar att samtliga kontroller har genomförts i enlighet med internkontrollplanen. Utöver de kontrollområden som tas upp i internkontrollplanen har ett nytt rapportpaket för att underlätta för chefer att hålla kontroll på PA-uppgifter tagits fram. Kommunen har också börjat en ny programvara tagits fram/införskaffats som känner av om betalningar går till svartlistade leverantörer, misstänkta bluffakturor, företag som ligger i farozonen för konkurs och stora utbetalningar i allmänhet för att underlätta den interna kontrollen. Av protokollet framkommer att utdrag av protokollet skickats till revisorerna.

Av barn- och utbildningsnämndens sammanträdesprotokoll framkommer att internkontrollen har diskuterats i samband med genomgång av delårsbokslut per 30 april (2017-05-17 § 22) och per 30 augusti (2017-09-20 § 42). I delårsbokslutet per 30 augusti redovisas uppföljning av 3 av 7 kontrollområden. Det framkommer inte av protokollen om barn- och utbildningsnämnden har hanterat den slutgiltiga uppföljningen av internkontrollplanen. Resultatet av internkontrollen redovisas i barn- och utbildningsnämndens årsbokslut 2017. Det framkommer inte om resultatet av den interna kontrollen har skickats till kommunstyrelsen eller revisorerna.

Socialnämndens uppföljning av den interna kontrollen, 2018-02-20 § 23, visar att samtliga kontroller är utförda eller delvis utförda, revidering av delegationslista och dokumenthantering pågick när uppföljningen gjordes. Av protokollet framkommer att

2018-03-14

protokollsutdrag har skickats till kommunstyrelsen men det framkommer inte om revisorerna har tagit del av uppföljningen.

Kommentarer:

Vi bedömer att resultatet av den interna kontrollen i huvudsak skett i enlighet med reglementet.

Det finns inte angivet i socialnämndens protokoll att besluten om uppföljning expedierats till revisorerna.

Vi har vid tidigare granskningar rekommenderat att barn- och utbildningsnämnden lyfter ur uppföljningen av den interna kontrollen från bokslutsärendet till ett eget ärende för att göra det tydligare att den interna kontrollen följs upp. Då nämnden inte har gjort någon förändring kvarstår vår rekommendation. Utifrån den dokumentation vi tagit del av går det inte att utläsa om resultatet av barn- och utbildningsnämndens beslut om uppföljning expedierats till kommunstyrelsen och revisorerna.

3.4 Rapportering av intern kontroll från bolagen

Kommunstyrelsen tog vid sammanträdet 2017-09-25, § 156, del av internkontrollplanerna 2017 samt riskanalyser för Kungsörs Kommunföretag AB, Kungsörs KommunTeknik AB, Kungsörs Vatten AB samt Kungsörs Fastighets AB. Vid sammanträdet konstaterades att bolagen antagit internkontrollplaner och kommunstyrelsen beslutade att som i en del av uppsiktsplikten begära in en rapport efter årets kontroller utifrån fastställda planer.

I delårsbokslut 2 (datum) framgår att Kungsörs KommunTeknik AB och Kungsörs Vatten AB har antagit nya internkontrollplaner och att resultatet av kontrollerna redovisas i årsbokslutet.

Rapporteringen av internkontrollen i bolagen görs i respektive bolags bokslut samt i bolagsstyrningsrapporten som ställs till kommunstyrelsen efter att respektive bolag antagit dem.

3.5 Har kommunstyrelsen utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll och gjort en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under 2017?

Kommunstyrelsen får rapportering av nämndernas interna kontroll men gör ingen utvärdering i enlighet med vad som anges i reglementet för intern kontroll.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår granskning avseende kommunens arbete med hur den interna kontrollen bedrivs visar att det skett viktiga åtgärder för att stärka kommunens internkontrollarbete. Dock kan vi konstatera att det fortfarande finns brister.

Vi har i granskningen följt upp:

- Om kommunstyrelsen har formaliserat anvisningar för den interna kontrollen att gälla för nämnder och styrelser.

2018-03-14

Vi kan konstatera, och ser positivt på, att kommunstyrelsen har fastställt tillämpningsanvisningar som tydliggör hur arbetet med planering och upprättande av internkontrollplan ska genomföras samt hur uppföljningen ska gå till.

- Om internkontrollplaner beslutats och följts upp i enlighet med anvisningarna.

Vi bedömer att resultatet av den interna kontrollen i huvudsak följts upp i enlighet med anvisningarna.

- Om val av kontrollområden i kommunstyrelsen och nämnderna gjorts utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.

Vi bedömer att val av kontrollområden gjorts på ett ändamålsenligt sätt utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys. Vår uppfattning är dock att de förtroendevalda i kommunstyrelsen ska ges större delaktighet i risk- och väsentlighetsanalysen, eftersom ett sådant arbetssätt medför fler perspektiv.

- Vilken rapportering som kommunstyrelsen har begärt från bolagen gällande den interna kontrollen? Om samtliga kommunstyrelseledamöter får tillräcklig information om den interna kontrollen i de kommunala bolagen?

Enligt vår bedömning får kommunstyrelsen tillräcklig rapporteringen av internkontrollen i bolagen genom respektive bolags bokslut samt i bolagsstyrningsrapporten som ställs till kommunstyrelsen efter att respektive bolag antagit dem.

- Om resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen 2017 rapporterats i enlighet med reglementet.

Vi bedömer att resultatet av den interna kontrollen i huvudsak skett i enlighet med reglementet.

- Om kommunstyrelsen har utvärderat kommunens samlade system för intern kontroll och gjort en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under 2017.

Kommunstyrelsen får rapportering av nämndernas interna kontroll men gör ingen utvärdering i enlighet med vad som anges i reglementet för intern kontroll.

Vi rekommenderar att:

- Kommunstyrelsens ledamöter ges större delaktighet i risk- och väsentlighetsanalysen.
- Barn- och utbildningsnämnden lyfter ur uppföljningen av den interna kontrollen från bokslutsärendet till ett eget ärende för att göra det tydligare att den interna kontrollen följts upp.
- Kommunstyrelsen, i enlighet med reglementet för intern kontroll, årligen ska utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och göra en bedömning av hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits i kommunen under föregående år.

Kungsörs kommun
Uppföljning av intern kontroll

2018-03-14

2018-03-14

KPMG AB

Karin Helin Lindkvist

Certifierad kommunal revisor

Lovisa Jansson

Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.